

Jan van Loopik (Jaargang 10-2)

Van de Werkgroep

Hierbij een nieuwe aflevering van “Vier Heerlijkheden”.

Eerst kunt u het vervolg lezen van het verhaal van Piet Stoel over de Halifax die in het voorjaar van 1944 in de Broomwaard tussen Zuilichem en Nieuwaal is neergestort.

Vervolgens heeft Viola van Vossen nog wat in het streekarchief in Zaltbommel gevonden uit, wat wij vroeger op school leerden, “het Rampjaar” 1672.

Het was het jaar waarin Frankrijk, Engeland, Keulen en Munster de Republiek de oorlog verklaarden. Het jaar dat in Den Haag de Oranjegezinde onruststokers een volksmenigte aanzette tot de moord op Johan en Cornelis de Witt.

Onze verzameling van duizenden foto's breidt zich nog steeds verder uit. Er zijn altijd nog mensen die foto's hebben die bij ons nog ontbreken. Graag zouden wij hier een kopie van maken en als u dan nog een beschrijving heeft over wie of wat er op de foto staat dan is dat helemaal geweldig.

Het afgelopen jaar hebben weer veel mensen de open avonden bezocht. De ene avond zijn het er maar enkele doch een andere keer is het koetsiershuis te klein om eenieder te bergen. Kom gerust en de koffie staat meestal klaar.

**Historische Werkgroep
Stichting
De Vier Heerlijkheden**
wenst u een Gelukkig 2013

Piet Stoel (Jaargang 10-2)

Halifax MZ 503 (Deel 2)

Ray Tanner

Uit het logboek van Ray Tanner blijkt dat hij op 3 september 1943 zijn certificaat als air gunner haalt.

# 420 SQUADRON. THOLTHORPE				APRIL 1944		TASK CARRIED FORWARD	54 40	68 60
Date	Hours	Receipt Time and No.	Place	Dist	Remarks (including results of bombing, gunnery, exercises, etc.)	Flying Time		
						Day	Hours	
1-4-44		H	WATERSON	M.U. NO.	ERFC.			
8-4-44		K	1/2 WATERSON	M.U. A/Q	BULASEYE.	3:20	35	
9-4-44		H	1/2 WATERSON	M.U. A/Q	X COUNTRY.		6:05	
10-4-44		D	1/2 WATERSON	M.U. A/Q	X COUNTRY.		3:10	
11-4-44		L	1/2 WATERSON	M.U. A/Q	BOMBING.	1:15		
21-4-44		D	1/2 WATERSON	M.U. A/Q	OPS. DUSSELDORF.		4:50	
23-4-44		L	1/2 WATERSON	M.U. A/Q	BOMBING & AIR SEA FIRING	1:55		
24-4-44		L	1/2 WATERSON	M.U. A/Q	OPS. ESSEN.			

Ray Tanner
O.C. "A" FLIGHT
#420 (RCAF) SQUADRON.

Laatste bladzijde uit het vliegerslogboek van Ray Tanner
Ook dit logboek eindigt met de opmerking: “Missing”
Op 1-04-'44 maakt Ray deel uit van de crew. Uit beide logboeken blijkt dat ze veronderstelden dat ze op raid naar Essen gingen

Op het kaartje bij Jan van Honk (zie ooggetuigen) is aangegeven waar de parachute van Tanner is neergekomen. Hij verstuurde zijn enkel bij de landing en verborg zich in een bossage. Dit was in de buurt van boerderij “Koozicht” Helaas is hij verraden. Dr Kipp die hem onderzocht heeft een formulier voor het Nederlandsche Rode Kruis ingevuld dat op de volgende bladzijde is opgenomen.

Chris Scholtens en zijn vrouw, in Harkstede Groningen, waren in 1990 gastgezin voor Canadese oorlogsveteranen. Zij hadden toen Don en Grace Mc Fadden uit Stirling (Ontario) te gast. Het klikte zo goed dat zij in 1991 en 1996 een tegenbezoek aan hen en de andere gastgezinnen brachten. In hun typisch Canadese woning trof hij op een vensterbank een “achteloos” fotolijstje aan met drie kruizen. Op zijn vraag: “Wat is dit...?” kwam het verhaal van haar aan kanker overleden eerste echtgenoot, Ray Tanner. Chris beloofde het e.e.a. uit te zoeken en kwam dus uiteindelijk bij ons in Zuilichem terecht.

Van het
Centrale Informatie-Bureau van het Nederlandsche Rode Kruis
Markt - Eindhoven (Nederland)

Aan het
Comité International de la Croix-Rouge
Palais du Conseil Général - GENEVE (Suisse).

DEMANDEUR - ENQUIRER - ANFRAGESTELLER

Nom - Name Kipp
Prenom - Christian name - Vorname Menzo Aldert
Rue - Street - Strasse C.35
Localité - Locality - Ortschaft Gameren
Département - County - Provinz Gelderland
Pays - Country - Land Nederland

Message à transmettre - Message - Mitteilung

(25 mots au maximum, nouvelles de caractère strictement personnel et familial) -
(not over 25 words, family news of strictly personal character) - (nicht über
25 Worte, persönliche Familiennachrichten).

On 15. IV '44 Ray landed here by para-
chute after collision, west of
Zaltbommel with sprained anks only
Hope he is home again
Greetings Kipp, Susan.

Date - Datum

DESTINATAIRE - ADDRESSEE - EMPFÄNGER

Nom - Name Tanner
Prenom - Christian name - Vorname Ray
Rue - Street - Strasse
Localité - Locality - Ortschaft Sterling
Province - County - Provinz Ontario
Pays - Country - Land CANADA

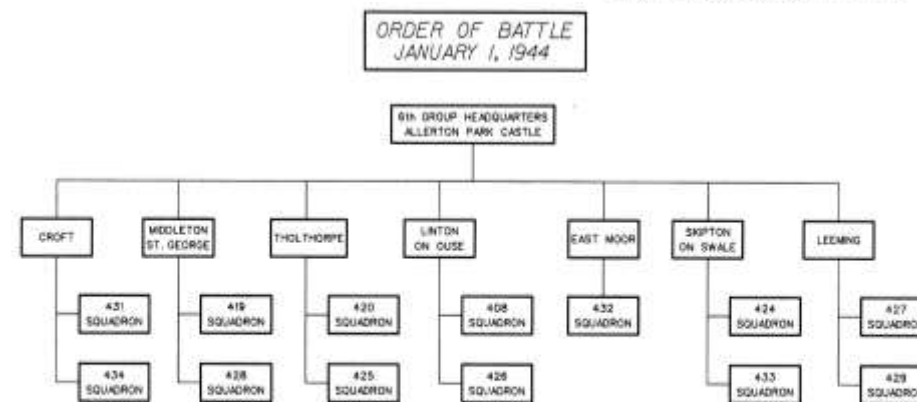
RÉPONSE AU VERSO. REPLY OVERLEAF. ANTWORT UMSEITIG.
Prière d'écrire très lisiblement Please write very clearly. Bitte sehr deutlich schreiben.

No 6 Group, Bomber Command

De eerste Canadese bommenwerper squadrons werden in de lente van 1941 geformeerd. Op 25 oktober 1942 werd Groep 6 van Bomber Command opgericht en betrok op 6 december 1942 het hoofdkwartier in Allerton Park te Yorshire. Groep 6 was een volledig Canadese eenheid maar viel onder het commando van de RAF. In het begin bestond Group 6 uit 11 squadrons, waaronder het 420ste, Snowy Owl. In 1943 kwamen er nog 3 squadrons bij.

Unit crest of No. 6 (RCAF) Group, Bomber Command

No. 6 (RCAF) Group Order of Battle, 1 January 1944

De verliezen waren in het begin erg hoog. Tussen 5 maart en 24 juni 1943 verloor de Groep 100 bommenwerpers. Door betere uitrusting, training, ervaring, en bescherming van jagers tot boven de doelen verbeterde de situatie. Aan het eind van 1944 kon de Group het laagste aantal slachtoffers claimen van alle Groepen van Bomber Command. Gedurende 28 operationele maanden vloog no 6 (RCAF) Group 271.981 uur op 40.822 missies en gooiden 126.22 ton aan bommen en mijnen. Van het 50.000 koppige RCAF personeel dan bij Bomber Command dienden gaven er 10.000 hun leven.

Op een totaal van 37.000 missies, gevlogen met Halifaxen, werden er 29.000 door Canadezen gevlogen.

No. 420 (Bomber) “ Snowy owl”

Squadron RCAF

Unit code PT

Het 420ste squadron werd op 19 december 1941 opgericht en diende in no5 Group Bomber Command van de RAF. Het squadron vloog zijn eerste missie in de nacht van 21 januari 1942. In januari werd het squadron toegevoegd aan de pas geformeerde No 6 (RCAF) Group.

In mei 1943 maakte het squadron deel uit van 331 (RCAF) Wing No 205 Group in het Mediterranean Air Command. Van juni tot oktober gaf het squadron ondersteuning aan de invasie van Sicilië en Italië.

In november keerde het squadron weer terug naar Engeland.

Toen het squadron in Tholthorpe gestationeerd werd, maakte het de overstap naar de Handley Page Halifax B. MK III bommenwerper.

In juni 1945 vloog het squadron terug naar Canada waar het op 5 september opgeheven werd.

Het toestel dat in Zuilichem neerstortte was dus een Handley Page Halifax B. MK III. Met registratie nummer MZ 503.

Het bedrijf English Electric Co bouwde een serie van 360 vliegtuigen, waarvan de eerste, MZ 500, op 11-03-1944 opgeleverd werd.

Afmetingen: Hoogte: 6,32 m Spanwijdte: 31,76m Lengte: 21,82 m
Snelheid: Max snelheid 515 km/h op 6.705,7 m bij een totaal gewicht van 29.484 kg.

Motoren: 4 Bristol Hercules 100 18 cilinder stermotoren met een vermogen van 1650 pk elk die een driebladige DeHavilland Hydromatic propeller aan

Bomlading: 15.000 lbs
Totaal werden er 6.116 door verschillende bedrijven gebouwd.

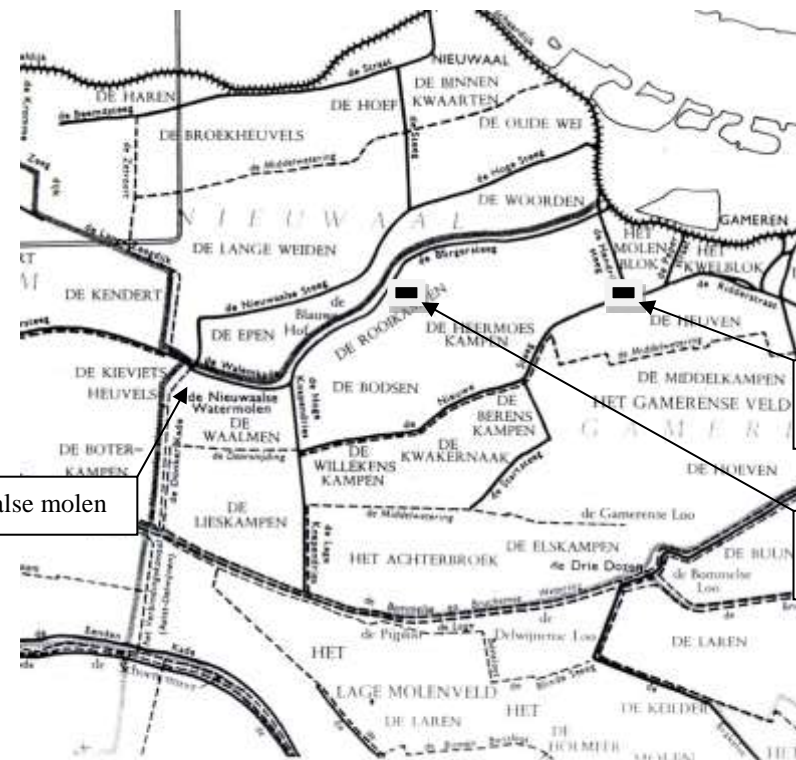
We vechten tot het einde

Ooggetuigen

Een aantal ooggetuigen zijn al eerder geïnterviewd. (Zie art. B D 28-04-'05)
Het verhaal van Jan en Ab vullen eerdere verhalen aan.

Jan van Honk: (12 jaar) Toen de Halifax in de uiterwaarden van Zuilichem neerstortte was Jan 12 jaar oud. Familie Van Honk woonde in het molenhuis van de Nieuwaalse molen. De molen zelf was in 1940 afgebroken. In het molenhuis woonde vader en moeder van Honk met vijf kinderen. Boer Westra kwam na het melken op de molen vertellen dat er in zijn wei een parachute lag. De broertjes Van Honk konden hun nieuwsgierigheid niet bedwingen en haalden de parachute op.

In een klein dorp als Zuilichem toen was, kan zoiets niet verborgen blijven. Voor de middag werd de parachute al door de politie opgehaald.

Gebied tussen Zuilichem en Nieuwaal

Ab Teeuwen; (7 jaar) Woonde aan de dijk in Zuilichem en heeft de klap van de crash gehoord. In het begin dacht men dat er drie dodelijke slachtoffers waren.

Ab heeft gezien dat menselijke resten, die in het prikkeldraad hingen, verzameld werden.

De Duitsers hebben het vliegtuig met een truck opgehaald. Achter deze truck hing een laadbak en daar achter een lange platte wagen.

Toen de resten opgeladen werden heeft het transport nog een nacht op het erf gestaan van de families Van Dalen en Dingemans aan de Nieuwstraat in Zuilichem.

Een dochter van Ab woont in Groningen. Tijdens een fietstocht op 5 mei 2003 of 2004 kwamen ze in een privéoorlogsmuseumje in Slochteren terecht. Ze werden uitgebreid geïnformeerd door de eigenaar. Deze vroeg tenslotte waar ze vandaan kwamen, waarop Ab antwoordde: "Uit Zuilichem, maar dat weet je waarschijnlijk niet te liggen." "Chris Scholtens zei: "Ja zeker wel. Ik ben om voor de weduwe van Ray Tanner dingen uit te zoeken o.a. op het kerkhof in Zuilichem geweest." De verrassing aan beide zijden was compleet.

*V.l.n.r. Ab Teeuwen met kleinzoon, Geer van der Linden en Piet Stoel.
Locatie: Waaldijk Zuilichem t.h.v. de crashsite.
Foto: Chris Scholtens*

Toevallige contacten?

In 1985 was er een grote herdenking in Nederland. Het was toen 40 jaar na het einde van de Tweede Wereld oorlog. Een paar dagen later zag onze buurvrouw, Grietje de Kock-Fuijkschot een cameraploeg bij de ingang van het kerkhof. Grietje verondersteld dat dat wel eens Canadezen konden zijn omdat er vijf Canadezen op onze begraafplaats liggen.

Dat bleek inderdaad het geval. Cassidy, tailgunner, was het middelpunt van opnames voor de Canadese televisie. Sinds die tijd zijn er intensieve contacten geweest.

Regelmatig was Cassidy te gast bij de dodenherdenking op 4 mei.

Heel opmerkelijk in dit kader is hoe het contact met Chris Scholtens tot stand is gekomen. Via het Streekarchief Bommelerwaard, m.n. J.J.A. Buylinckx en Stichting De Vier Heerlijkheden heeft hij mijn adres gekregen. Hierdoor konden het verhaal van zijn Ray en onze Mike na zovele jaren aan elkaar geklikt worden.

Chris en zijn vrouw hebben een paar dagen bij Ab gelogeed en wij kwamen tijd te kort om alle informatie uit te wisselen.

Naschrift:

In eerste instantie dacht men dat er drie bemanningsleden omgekomen waren. Zie hiervoor ook : "Vierheerlijkheden" , jaargang 3, nummer 2, 2005

Na de crash zijn er door de firma Van Horssen drie kisten gemaakt. Later is er nog een klein kistje met menselijke overblijfselen begraven.

De begrafenis werd geleid door ds Meijer van de Gereformeerde Kerk van Zuilichem.

In december 1944 stond deze dominee weer bij het graf van een oorlogsslachtoffer. Deze keer betrof het echter zijn vrouw. De pastorie stond aan de dijk. Mevrouw Meijer zat met haar dochtertje op schoot in de kamer toen een granaatscherf haar dodelijk trof.

Op haar grafsteen staat:

*Hier rust Catharina Johanna Klapwijk
geb 22 febr van het vredesjaar 1919
gest 10 dec van het rampjaar 1944*

Met Grad van Wijgerden uit Brakel ben ik op de crashsite met een metaaldetector naar resten van het vliegtuig wezen zoeken. We hebben heel wat stukjes gevonden. Het grootste deel van deze kleine fragmenten heb ik

aan Cassidy gegeven die daar zeer ontroerd onder was. Dat mensen zelfs na zoveel jaren nog de moeite namen om op zoek te gaan naar zaken die zijn leven definitief hadden veranderd.

Op een dag kwam ik de garage uit en een mijnheer die op het trottoir liep kwam direct op me af en vroeg of ik Engels sprak. Het bleek de zoon van Doug Watterson te zijn. Hij was op doorreis en maakte een tussenstop op Schiphol. Was ik wat later geweest dan hadden we elkaar gemist. Door die gebeurtenis in dat verre verleden zijn er heel wat contacten ontstaan.

Zo in de loop van de tijd zijn er diverse mensen bij ons op bezoek geweest die het graf van een familielid bezochten.

Natuurlijk in eerste instantie Mike Cassidy. Maar verder ook Doug Taylor (zoon van Watterson) en zijn dochter Nathalie, Joyce Taylor (vrouw van Watterson), Jack Taylor en zijn vrouw Gloria, Terry Watterson met vrouw en zoon. Bij de begrafenis van Mike Cassidy waren er vijf van zijn kinderen en zijn toenmalige vrouw en schoonmoeder.

Ook zijn er bezoekers uit Canada geweest die wij helaas gemist hebben maar die weer door anderen uit de gemeente opgevangen zijn.

Na meer dan 65 jaar zijn zij nog steeds niet vergeten en leven zij in herinnering voort.

Het kan zijn dat deze gebeurtenis mij zo bezig houdt omdat ik op 25 april geboren ben. Maar dan wel in het jaar 1946.

Ook het feit dat die jonge mensen, die een comfortabel leven aan de andere kant van de Atlantische Oceaan hadden kunnen hebben, naar Europa kwamen om voor onze vrijheid te vechten, maakt diepe indruk.

Velen verloren hierbij hun jonge leven om ons een toekomst in vrijheid te geven.

Laatst las ik een opmerkelijk boek: "De man die naar Auschwitz wilde". Dit was een Engelse soldaat, Denis Avey, die krijgsgevangen was genomen en een paar keer van kleren wisselde met een Joodse gevangene om met eigen ogen te kunnen zien wat er precies in het concentratiekamp gebeurde.

Levensgevaarlijk natuurlijk voor beiden.

Beiden waren tewerk gesteld op het Industrieel complex van IG Farben, Buna-Monowitz in 1944.

Van deze Joodse gevangene, Ernie, is later een video interview opgenomen. Aan het eind van het interview werd hem de vraag gesteld of hij nog een boodschap had voor de komende generaties antwoordde hij: "Het enige wat

nodig is om het kwaad te doen zegevieren is dat de rechtschapenen niets doen."

Dat is een uitspraak die geldt voor alle tijden!

In het dorpshuis "Den Ham" te Zuilichem is een herinneringskast opgehangen.

Hierin een foto die door de kinderen van Cassidy is aangeboden aan de burgemeester van Zaltbommel. Een exemplaar van Press Review, door Mike uitgegeven. Deze uitgave is echter geheel aan hem gewijd door zijn overlijden.

Een rol zilverpapier uit het vliegtuig. Werd tijdens de vlucht versnipperd om de radar van de vijand te verstoren.

Het wapen van de gemeente Zuilichem is het wapen van de familie Huijgens, in de zeventiende en achttiende eeuw heren van Zuilichem. De 'appeltjes' van Oranje zijn mogelijk door de beroemde Constantijn Huijgens (1596-1687) als eerbetoon aan de familie Van Oranje in het wapen geplaatst.

Bronnen:

- Streekarchief Bommelerwaard (Archiefstuk: 1865.291.1)
- "De Vrijheids Courant", woensdag 5 mei 2005. Speciale bijlage bij "De Toren"
- Artikel Wiebe de Ringh (zie onder "interessante links")
- Handley Page Halifax
Anthony L. Stachiw en Andrew Tattersall
- Halifax. An Illustrated History of a Classic World War II Bomber
K.A. Merrick

Interessante links:

<http://www.wilhelminasluis.nl/>
<http://www.bomber-command.info>
<http://www.canadianwings.com>
<http://www.legionmagazine.com>

button: Oorlog

Barre tijden in Brakel

Na jaren van Spaanse overheersing viel er een nieuwe vijand binnen. De Fransen bezetten plots ons land. In 1672, het rampjaar genoemd, werd het kasteel van Brakel verwoest. Vele plunderingen vonden plaats en de arme burgers die ondertussen veel te lijden hadden van voortdurende overstromingen waren nu ook nog verplicht belasting (brandschatting) te betalen aan de vijand.

Twee kleine gekopieerde documenten uit het Streekarchief Bommelerwaard geven een idee wat er toen speelde. Het eerste document is een rekening van uitgaven van de Heer van Brakel, Jacob Pieck. Het volgende document is een vertaling uit het Frans in verband met belastingbetaling door de burgers van Brakel, verzonden vanuit fort St. Andries, wat toen in handen was van de Fransen. Dit in opdracht van de koning Lodewijk de veertiende.

Rekening van uitgaven in zake van de Heer van Brakel.

Op 21 september 1672 's nachts toestemming gekregen om vóór het "springen" van het Huis enig goed te mogen afbreken, zoals vensters en vloeren uit de ontvangstzaal. Daar over betaald voor het helpen van de 8 soldaten 5-12-0. Item aan 3 metselaars uit Bommel voor het helpen 1-16-0. Betaald aan Goosen, de knecht van Staes Jansen (Bijsterveld) voor het helpen om de ruiten te verwijderen 0-14-0. Totaal 8-2-0.

Rekeningh Van rijt gaet en Saeken vanden
Heer Van Brakel

Op den 21 Septemb: 1672 het Inachts consent betwonen
om voort springen vande Huis enig goet te mogen af-
nemen als vensters en vloeren vut salet op te breken
daer over betaelt voort helpen van 8 Soldaten . . . 5-12-0
item aan 3 metselaers van Bommel voert helpen
Jaer 12 Stu 1-16-0
betaelt aan Goosen den knecht van Staes Jansen
voort helpen vande glazen rijt te nemen . . . 0-14-0
Totaal 8-2-0

In opdracht van de koning

De bewoners van Brakel worden bevolen de som van 489 florijnen te betalen voor het onderhoud der troepen gedurende de maanden augustus, september en oktober à raison van 163 florijnen voor elke maand. Het is toegestaan deze som per maand te overhandigen door de bewoners voor hun belasting over de genoemde maanden. Bovendien moeten zij leveren aan de magazijnen van de Koning, gevestigd te St. Andries, de hoeveelheid van 20 maldres (inhoudsmaat) rogge, 35 maldres haver, 5 stromatrasen, 5 dekens, 3 mantels, 5 paar lijkwaden en 10 paar schoenen.

Opgesteld te Utrecht 5 oktober 1673 door Robbert.
(Louis Robert was een beruchte intendant van de Koning).

Als de Burgemeesters van het dorp Brakel me niet binnen 3 dagen komen bezoeken op het fort St. Andries om het geld van de belasting te brengen dan zullen ze (het dorp) **zonder pardon verbrand worden**.

Opgesteld op het fort St. Andries oktober 1673 door Dumeuriere, commies van de Koning.

Sij dant tout jour les Bourgeois de
village de Brakel de verser la somme
de 489 florins par mois au fort St. Andrie
à raison de 163 florins par mois
pour le service de la garnison
et de payer les provisions de
la garnison de la ville de Brakel
à raison de 20 maldres de seigle
35 maldres d'avoine 5 matras
5 couvertures 3 manteaux
5 paires de couvertures et 10 paires
de souliers